МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«КЛІНІЧНА ПСИХОЛОГІЯ ТА ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я»

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції

23 квітня 2026 року

Харків – 2026

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«КЛІНІЧНА ПСИХОЛОГІЯ ТА ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я»

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції

23 квітня 2026 року

Харків
ХНМУ
2026

УДК 159.9:616.89

Редакційна колегія:

М'ясоєдов В. В. – голова, ректор Харківського національного медичного університету, д.мед.н., професор, заслужений діяч науки і техніки України;

Савєльєва Н. М. – перший проректор з науково-педагогічної роботи Харківського національного медичного університету, д. мед. н., професор;

Кривошапка О. В. – проректор з науково-педагогічної роботи Харківського національного медичного університету, к.мед.н., доцент;

Наконечна О. А. – проректор з наукової роботи Харківського національного медичного університету, д. мед. наук, професор;

Кадикова О. І. – декан І медичного факультету Харківського національного медичного університету, д. мед. наук, професор;

Абасалієва О. М. – в.о.зав кафедри загальної та клінічної психології Харківського національного медичного університету, к. психол. н.;

Соколова І. М. – професор кафедри загальної та клінічної психології Харківського національного медичного університету, д. психол. н.;

Забєліна О. С. – викладач кафедри загальної та клінічної психології Харківського національного медичного університету.

Клінічна психологія та психічне здоров'я: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Харків, 23 квітня 2026 р.). Харків : Харківський національний медичний університет, 2026. 116 с.

У збірнику представлено матеріали науковців, практичних психологів, викладачів, здобувачів вищої освіти та фахівців у сфері психічного здоров'я з різних регіонів України. Доповіді присвячено актуальним проблемам клінічної психології, психічного здоров'я, психотерапії, психологічної реабілітації, кризової та травмофокусованої допомоги, психосоціальної підтримки в умовах війни, а також сучасним підходам до професійної підготовки фахівців психологічного профілю.

Наукове видання рекомендовано науково-педагогічним працівникам, психологам-практикам, психотерапевтам, докторантам, аспірантам, магістрантам, здобувачам вищої освіти та всім, хто цікавиться сучасними проблемами клінічної психології та збереження психічного здоров'я.

Автори публікацій несуть відповідальність за дотримання авторського права, точність цитування, достовірність наведених фактологічних даних, а також за граматичні й стилістичні помилки.

УДК 159.9:616.89

МЕТОДИ САМОРЕГУЛЯЦІЇ ТРИВОЖНОСТІ ЯК ЗАСІБ ЗБЕРЕЖЕННЯ МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТІВ *Зеленська Д.О., Кондрацька Л.В.*	50
РОЛЬ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У ВИНИКНЕННІ ТА ПІДТРИМЦІ ПОРУШЕНЬ ХАРЧОВОЇ ПОВЕДІНКИ У МОЛОДИХ ЖІНОК *Золотоверх К.В.*	51
ІННОВАЦІЙНІ ПСИХОТЕРАПЕВТИЧНІ ПІДХОДИ У РОБОТІ З ВЕТЕРАНАМИ ІЗ ПОСТТРАВМАТИЧНИМ СТРЕСОВИМ РОЗЛАДОМ: ІНТЕГРАЦІЯ ПОЗИТИВНОЇ ПСИХОТЕРАПІЇ ТА ГІПНОТЕРАПІЇ *Ігнатович О.М.*	52
ПСИХОЛОГІЧНІ МОТИВИ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦІВ НА КРИЗОВИХ ТЕЛЕФОННИХ ЛІНІЯХ ДОПОМОГИ *Кіяшко Н.В.*	53
ТОКСИЧНА ПРОДУКТИВНІСТЬ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ПСИХОЕМОЦІЙНИЙ СТАН МОЛОДИХ СПЕЦІАЛІСТІВ І СТУДЕНТІВ *Коваль М.О.*	54
ПРОФІЛАКТИКА ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ У ФАХІВЦІВ ДОПОМАГАЮЧИХ ПРОФЕСІЙ *Коростій В. І., Лебедєва А. О., Забєліна О. С.*	55
ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРА В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО СЕРЕДОВИЩА *Коханевич М. В.*	56
ВПЛИВ НЕГАТИВНИХ ПСИХОЕМОЦІЙНИХ СТАНІВ НА РІВЕНЬ АГРЕСИВНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ *Красін С.А., Алексєєнко М. О.*	57
ОСОБЛИВОСТІ ЦІННІСНОЇ СТРУКТУРИ ЮНАКІВ З РІЗНИМ РІВНЕМ ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ *Куцобіна А. В.*	58
ЕТИЧНІ ПРОТОКОЛИ ТА ПСИХОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ОСОБИСТОСТІ В ПРОЦЕСІ РЕКОНФІГУРАЦІЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У VR/AR ПРОСТОРІ *Лавлінський Р. О.*	60
МЕТОД «НОВИЙ СЦЕНАРІЙ» У РОБОТІ ЗІ СЦЕНАРІЄМ ЗАЛЕЖНОСТІ ЖІНКИ В СТОСУНКАХ *Лахай Н.І.*	61
ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ У ПРОЦЕСІ АДАПТАЦІЇ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ *Лебедєва А. О.*	62
ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я В УМОВАХ ВІЙНИ ЯК ВИКЛИК СУЧАСНОСТІ ТА РЕСУРСИ ВІДНОВЛЕННЯ *Лебедєва А. О., Забєліна О. С., Заїка Є. В.*	63
ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ І ПІДЛІТКІВ У КРИЗОВИХ УМОВАХ ТА ФАКТОРИ РИЗИКУ І ЗАХИСТУ *Лебедєва А. О., Заїка Є. В.*	64
ПСИХОЛОГІЧНА ГНУЧКІСТЬ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЧИННИК ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я *Лебедєва А. О., Заїка Є. В., Глущенко Т. В.*	65
ТРИВОЖНІ ТА ДЕПРЕСИВНІ РОЗЛАДИ В КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ ДОКАЗОВИХ МЕТОДІВ ПСИХОТЕРАПІЇ *Лебедєва А. О., Соколова І. М., Заїка Є. В.*	67
РОЛЬ СІМ'Ї У ФОРМУВАННІ ТА ПІДТРИМЦІ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ОСОБИСТОСТІ *Лебедєва А. О., Лейман В. О.*	69

сприяє зниженню рівня емоційного виснаження та підвищенню задоволеності професійною діяльністю.

Окрему увагу слід приділити феномену вторинного травматичного стресу, який виникає внаслідок емпатійного залучення у переживання клієнтів. Як зазначає Ч. Фіглі (Ч. Фіглі, 1995), тривала робота з травматичними історіями може призводити до формування симптомів, подібних до посттравматичного стресового розладу. У зв'язку з цим важливим є впровадження регулярної супервізії, інтервізії та професійної підтримки, що дозволяють фахівцям обговорювати складні випадки та знижувати рівень емоційного напруження.

На організаційному рівні профілактика вигорання передбачає створення сприятливого робочого середовища, що включає чіткий розподіл обов'язків, адекватне навантаження, можливості для професійного розвитку та підтримку з боку колективу. Важливим є формування культури турботи про психічне здоров'я фахівців, що сприяє зниженню стигматизації звернення по допомогу та підвищенню ефективності професійної діяльності (Л. Г. Дика, 2010).

Отже, емоційне вигорання є поширеною проблемою серед фахівців допомагаючих професій, що виникає внаслідок тривалого впливу професійного стресу та високого рівня емоційного навантаження. Встановлено, що ефективна профілактика цього явища можлива лише за умови комплексного підходу, який поєднує розвиток індивідуальних навичок саморегуляції з удосконаленням організаційних умов праці.

Важливими складовими профілактики є формування психологічної гнучкості, використання адаптивних копінг-стратегій, регулярна професійна підтримка, а також створення сприятливого соціально-психологічного клімату в колективі. Особливу роль відіграє усвідомлення фахівцями власних ресурсів і обмежень, що дозволяє запобігти виснаженню та зберегти професійну ефективність.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці інноваційних програм профілактики емоційного вигорання, адаптованих до умов сучасних криз, а також у вивченні ефективності різних психотерапевтичних і організаційних підходів у підтримці психічного здоров'я фахівців.

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРА В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО СЕРЕДОВИЩА

Коханевич М. В.

Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна

Інклюзивна освіта є одним із пріоритетних напрямів розвитку сучасного українського суспільства, оскільки спрямована на забезпечення рівних можливостей для дітей з особливими освітніми потребами (Колупаєва, 2018). Особливе місце в системі інклюзії посідають діти з розладами аутистичного спектра (РАС), для яких характерні стійкі труднощі соціальної комунікації та взаємодії, а також обмежені й повторювані патерни поведінки та інтересів (World Health Organization, 2019; American Psychiatric Association, 2013).

Прояви РАС є індивідуально варіативними, тому зміст психологічного супроводу має визначатися з урахуванням потреб і ресурсів конкретної дитини. Психологічний супровід дітей з РАС доцільно розглядати як системний і безперервний процес професійної діяльності психолога, спрямований на створення умов для психічного розвитку, адаптації та соціалізації дитини (Колупаєва, 2018; Синьов, Шеремет, 2016). Він охоплює діагностичний, профілактичний, корекційно-розвивальний, консультативний і просвітницький напрями роботи. Його метою є підтримка навчальної діяльності, повноцінної участі дитини в освітньому середовищі та психологічного благополуччя, а також зниження рівня тривожності, труднощів адаптації та соціальної взаємодії (Колупаєва, 2018; Odom et al., 2010).

Одним із ключових компонентів супроводу є урахування особливостей психічного розвитку дітей з РАС. Для них можуть бути характерними труднощі формування спільної

уваги, особливості соціального пізнання, сенсорна чутливість і ригідність поведінкових патернів, що в умовах шкільного навчання підвищує ризик емоційної дезадаптації та шкільної тривожності (World Health Organization, 2019; American Psychiatric Association, 2013). Крім того, діти з РАС можуть мати особливості емоційного вираження та розпізнавання емоцій, що потребує цілеспрямованої психологічної підтримки. Тому робота психолога має бути спрямована на розвиток навичок емоційної саморегуляції, комунікації, соціальної взаємодії та поведінкової гнучкості, а також на профілактику вторинних психологічних ускладнень (Odom et al., 2010).

Водночас психолог виконує координувальну функцію, забезпечуючи взаємодію дитини, педагогів, батьків, асистента вчителя, логопеда та інших фахівців команди психолого-педагогічного супроводу. Ефективний психологічний супровід дітей з РАС ґрунтується на принципах індивідуалізації, системності, безперервності та партнерської взаємодії (Колупаєва, 2018; Синьов, Шеремет, 2016). Дотримання цих принципів може бути використане як основа для розробки практичних програм супроводу, спрямованих на підвищення якості інклюзії та психологічного благополуччя дітей з РАС.

ВПЛИВ НЕГАТИВНИХ ПСИХОЕМОЦІЙНИХ СТАНІВ НА РІВЕНЬ АГРЕСИВНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Красін С.А., Алексєєнко М. О.

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, м. Харків, *Україна*

Актуальність дослідження впливу негативних психоемоційних станів на рівень агресивності військовослужбовців зумовлена тим, що Україна зараз знаходиться в умовах повномасштабної війни. Через це значна кількість військових знаходяться в умовах впливу колосального стресу, який виступає і як самостійний психоемоційний негативний стан, і як фактор, який сприяє виникненню таких станів, як депресія та тривога.

Поняття агресивності й агресії є предметом інтересу науковців різних галузей вже багато років. Агресивність відрізняється від агресії тим, що агресія є однією з можливих форм людської поведінки, в той час як агресивність є стійкою рисою особистості (Шапар В.Б., 2007). Дослідники розглядають феномен агресії з точки зору різних наукових дисциплін: крізь призму нейрофізіології, психоаналізу, соціальної да диференціальної психології. Серед основних дослідників феномену агресії З. Фройд, К. Лоренц, А. Бандура та ін. (Панчук Л. В., 2023, Герасимчук О., Лисянська Т., 2025).

Окремим аспектом вивчення агресивної поведінки є особливості її прояву у військових. Військовий колектив розділяє маскулінні цінності, де готовність до агресивної поведінки є однією з чоловічих чеснот. До того ж агресивність є необхідною умовою виживання в умовах реальної війни. Важливим фактором агресивної поведінки військовослужбовців стає значна відмінність правил й умов соціальних груп військових та цивільних. Як результат, при поверненні військового у цивільний соціум виникає конфлікт. Негативні психоемоційні стани також сприяють виникненню та погіршенню агресивної поведінки військовослужбовців. Війна сама по собі є джерелом колосального стресу, який провокує виснаження психіки й тіла. На їхньому тлі виникають тривога, депресія, та інші стани, які також мають зв'язок із агресивністю (Шпортун О. М., Савчук З. С., 2024).

Особливого значення набуває питання агресивної поведінки військовослужбовців під час їхньої реабілітації та повернення. Відчуття ізольованості, нерозуміння оточуючих, комбінації стресу й травм, часто стають причиною конфліктів, спалахів агресії, а відповідно, погіршення реабілітації й інтеграції військового в суспільство. Саме тому агресивна поведінка військовослужбовців та вплив на це негативних психоемоційних станів потребує вивчення та розробки запобіжних заходів і тренінгів для полегшення адаптації. Одним із важливих завдань є запровадження у реабілітаційні програми тренінгів з подолання стресу та його наслідків, заходів з контролю агресії, роботу зі стресовими станами, а також проведення